

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 296/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Mojmíra Mamojku a Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] zastúpených ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JURKOVIČOVÁ & PARTNERS s. r. o., Domkárska 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Ing. Lujza Jurkovičová, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 444/2015 a jeho rozsudkom sp. zn. 9 Co 444/2015 zo 6. decembra 2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 7/2018 a jeho uznesením sp. zn. 4 Cdo 7/2018 z 24. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JURKOVIČOVÁ & PARTNERS s. r. o., Domkárska 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Ing. Lujza Jurkovičová, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 444/2015 a jeho rozsudkom sp. zn. 9 Co 444/2015 zo 6. decembra 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 7/2018 a jeho uznesením sp. zn. 4 Cdo 7/2018 z 24. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov sa v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 198/2009 pred Okresným súdom Galanta (ďalej len „okresný súd“) domáhali určenia neplatnosti závetu. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 25 C 198/2009 z 18. mája 2012 rozhodol, že závet je neplatný. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný, ktorý namietal, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a tiež že rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 225/2012 z 12. marca 2013 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh na určenie neplatnosti závetu zamietol. Sťažovatelia sa dovolaním domáhali zrušenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Co 225/2012 z 12. marca 2013 a vrátenia veci na ďalšie konanie z dôvodu neprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Najvyšší súd uznesením sp. zn.

4 Cdo 117/2014 z 23. apríla 2015 rozsudok krajského súdu sp. zn. 9 Co 225/2012 z 12. marca 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol, že mení rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu žalobcov zamietá. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovatelia podali 30. apríla 2017 dovolanie a zároveň žiadali o odloženie jeho právoplatnosti v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 25 C 198/2012 z 18. mája 2012. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 7/2018 z 24. januára 2018 odložil právoplatnosť napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 25 C 198/2012 z 18. mája 2012. Po preskúmaní dôvodov, z ktorých sťažovatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol ako neprípustné.

3. V súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru sťažovatelia argumentujú, že krajský súd v odvolacom konaní *„nezohľadnil žiadne ich argumenty, ani nedoplnil potrebné dokazovanie nedostatočne zistených skutočností pre rozhodnutie tak, aby riadne zistil skutkový stav veci a vysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, nie len v prospech nepotvrdených práv odporcu, ale najmä pre spravodlivé rozhodnutie vo veci“*.

4. Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že krajský súd *„považoval skutkový stav, ktorý bol zistený súdom prvej inštancie, za zistený v súlade s potrebami tohto konania. Skutočnosti, na ktoré navrhli sťažovatelia doplniť dokazovanie, podľa odvolacieho súdu neboli pre rozhodnutie o odvolaní odporcu právne významné, aj keď NS SR zaviazal odvolací súd na doplnenie dokazovania pre objektívne posúdenie veci. Odvolací súd to odôvodnil tým, že odvolateľom, t. j. navrhovateľom odvolacieho konania bol odporca a iba toto bolo predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ďalšie skutočnosti, na ktoré vo vyjadrení poukazovali sťažovatelia, nebolo dôvodné riešiť v odvolacom konaní, keďže neboli... jeho predmetom.“*

5. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je argumentácia sťažovateľov pomerne stručná a vyplýva z nej, že porušenie označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru odôvodňujú tým, že im najvyšší súd svojím procesným postupom (a napadnutým rozhodnutím) znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva.

6. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vyplývajúce z čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave, v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 444/2015 a Najvyššieho súdu SR, v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 7/2018 bolo porušené a navrhujeme, aby:

1. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 7/2018 zo dňa 24. 10. 2018 bolo zrušené.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co 444/2015 zo dňa 06. 12. 2016 bol zrušený a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] sa priznáva primerané finančné zadošťučinenie v sume 300.000,- EUR (slovom tristo tisíc eur), ktorú je sťažovateľom povinný vyplatiť Krajský súd v Trnave do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a v sume 100.000,- EUR (slovom sto tisíc eur), ktorú je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Trnave a Najvyšší súd SR sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľom trovy konania na účet ich advokátky JUDr. Ing. Lujzy Jurkovičovej, PhD. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

7. Súčasťou ústavnej sťažnosti je i návrh sťažovateľov na „dočasné opatrenie o odklad vykonateľnosti napadnutého Rozsudku KS Trnava, sp. zn. 9 Co/444/2015 zo dňa 06. 12. 2016 v spojení s Uznesením NS SR. sp. zn. 4 Cdo 7/2018 zo dňa 24. 10. 2018“.

8. Vec sťažovateľov bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi, ktorému funkčné obdobie sudcu ústavného súdu uplynulo 16. februára 2019. Preto v súlade s čl. X bodom 2 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec prerozdelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu.

9. Podľa § 49 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci aj vtedy, ak bol v tej istej veci činný pri výkone inej funkcie alebo povolania, než je funkcia sudcu ústavného súdu.

10. V súlade s § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

11. Sudca Ľuboš Szigeti prípisom zo 14. mája 2019 oznámil v súlade s § 49 ods. 2 a 4 zákona o ústavnom súde predsedovi ústavného súdu, že v napadnutej veci bol činný ako sudca súdu prvej inštancie, keďže v nej konal a rozhodoval na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 198/2009.

12. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 239/2019 zo 4. júna 2019 rozhodol, že sudca ústavného súdu Ľuboš Szigeti je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní v tejto veci.

13. Podľa čl. III bodu 1 písm. c) rozvrhu práce ak nemožno použiť pravidlo uvedené v písmene a), neprítomného alebo vylúčeného člena druhého senátu zastupuje člen prvého senátu v zložení určenom v čl. II bode 3 písm. a). Sudcu Ľuboša Szigetiho, ktorý bol vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní v tejto veci, ako člen druhého senátu ústavného súdu zastupuje člen prvého senátu ústavného súdu, teda sudca Mojmir Mamojka.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

18. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

19. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

22. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

23. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

24. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným

rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

25. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

26. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01,

III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

27. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

28. Ťažiskom argumentácie sťažovateľov uplatnenej v ústavnej sťažnosti je ich námietka, že krajský súd v odvolacom konaní *„nezohľadnil žiadne ich argumenty, ani nedoplnil potrebné dokazovanie nedostatočne zistených skutočností pre rozhodnutie tak, aby riadne zistil skutkový stav veci a vysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, nie len v prospech nepotvrdených práv odporcu, ale najmä pre spravodlivé rozhodnutie vo veci“*.

29. V relevantnej časti napadnutého rozsudku krajský súd uvádza:

„Súd prvej inštancie konštatoval, že v čase, keď poručiiteľka napísala predmetný závet a opatrla ho dátumom, nebol tento prejav podpísaný a závet obsahoval nepresný dátum, z ktorého sa nedalo zistiť, kedy poručiiteľka závet spísala. Dodatočne, zjavne iným perom či náplňou, uviedla ďalší dátum 27. 9. 2002 a podpis, avšak vtedy vlastnoručne predmetný závet spísaný poručiiteľkou nebol. Nejde o zriadenie nového závetu, avšak už nie je ho možné považovať za konvalidáciu neúplného, nepresného prejavu poručiiteľky.

S týmto záverom sa odvolací súd nestotožňuje. Zákon totiž neukladá pisateľovi závetu, aby napísal i podpísal v jeden a ten istý deň, v jeden okamih, aby celý úkon aj vykonal a završil ho svojim podpisom. Poručiiteľ môže závet čiastočne či úplne napísať v iný

deň, ako ho podpíše. Ani okolnosť, že porúčiteľ napíše závet viacerými náplňami pera (napríklad v dôsledku ich vypísania, či straty pôvodného pera a podobne) nemá na platnosť závetu žiaden vplyv, pretože zákonodarca žiadne podmienky takéhoto charakteru pri spisovaní holografného závetu na závetcu nekladie. Pri holografnom závete však v zmysle § 476a Občianskeho zákonníka kladie dôraz na to, aby bol závet, ktorý musí byť podpísaný vlastnou rukou, opatrený tiež dátumom a tento musí byť nielenže napísaný porúčiteľom, ale musí byť opatrený úplným dátumom - deň, mesiac, rok jeho podpisania (nie spísania) - § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd sa preto nemohol stotožniť s názorom súdu prvej inštancie, že by išlo o pokus o konvalidáciu neúplného, nepresného prejavu vôle porúčiteľky, ktorý nebol vyhotovený vo forme zodpovedajúcej zákonu. V čase, keď porúčiteľka napísala čiastočný dátum, tento závet ešte nepodpísala. I keď uvedená listina obsahovala prejav jej vôle takto naložiť so svojim majetkom pre prípad svojej smrti, tento právny úkon ešte nezavršila svojim vlastnoručným podpisom a uskutočnila tak neskôr. Zákon nestanovuje v prípade holografného závetu, že celý text listiny musí byť spísaný jedného a toho istého dňa, stanovuje iba to, že musí byť uvedený dátum, kedy porúčiteľ závet podpísal. Tu nevznikli žiadne pochybnosti tom, že keď porúčiteľka závet podpísala, uviedla aj deň, mesiac a rok, všetko vlastnoručne. Ten dátum, ktorý nie je dopísaný (3 Septembra 200) odvolací súd považuje za neúčinný, pretože nie je úplný a bol v závete nahradený dátumom 27. IX. 2002, kedy porúčiteľka závet vlastnoručne podpísala, čo práve dokazuje iná farba náplne použitého pera.

Preto odvolací súd uvedenú skutočnosť obsiahnutú v rozsudku súdu prvej inštancie inak právne posúdil, keďže považoval za úplne dostačujúce, pokiaľ porúčiteľka podpísala závet dňa 27. 09. 2002, vlastnoručne na závet dopísala práve tento dátum i miesto [REDACTED] a opatrla závet vlastnoručným podpisom. Týmto bol právny úkon porúčiteľky završený jej vlastným konaním, doplnením dátumu a to úplného i jej podpisom závetu, pretože predchádzajúci dátum (3 Septembra 200) nie je úplný a dopísaním úplného dátumu sa preto stal nadbytočným údajom v závete, t. j. údajom neúčinným, na ktorý sa neprihliada.

Odvolací súd preto inak právne posúdil skutkové okolnosti, ktoré v konaní neboli sporné (vyplývajú zo závetu, ktorý je založený v dedičskom spise po nebohej porúčiteľke) a bolo preto potrebné v konaní uzavrieť, že závet obsahuje i dátum, kedy bol porúčiteľkou

podpísaný, keďže i keby bol neúplný dátum (3 Septembra 200) úplný, nešlo by o dátum, kedy poručiiteľka závet podpísala. Práve to, že uvedenie dátumu, miesta i podpisu poručiiteľky je napísané inou tuhou dokumentuje, že poručiiteľka práve tohto dňa závet podpísala, keďže je to i zo samotnej listiny celkom zrejmé práve v tej súvislosti. Že tieto údaje sú uvedené iným perom, avšak písmom poručiiteľky.

Preto s prihliadnutím k aplikácii ustanovenia § 476 ods. 1, 2 a § 476a Občianskeho zákonníka odvolací súd uzavrel, že závet obsahuje presný dátum, kedy bol poručiiteľkou podpísaný a preto skutočnosti, kvôli ktorým súd prvej inštancie určil predmetný závet za neplatný, neboli právne posúdené správne.“

30. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ako celku, s prihliadnutím na citovanú časť jeho odôvodnenia ústavný súd konštatuje, že odvolací súd citoval zákonné ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za dôvodné odvolacie námietky žalovaného a pre ktoré bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zmeniť. Podľa názoru ústavného súdu odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že poručiiteľka v čase spísania závetu netrpela duševnou poruchou, pričom ani ďalšie súvislosti spôsobujúce neplatnosť závetu neboli v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané a ten ani svoje rozhodnutie na týchto skutočnostiach nezaložil. Zdôraznil, že predmetom odvolacieho konania bolo vyriešenie otázky, či predmetný závet obsahuje dátum, kedy bol podpísaný. Podľa názoru ústavného súdu odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil, na základe čoho dospel k záveru, že závet spísaný poručiiteľkou je opatrený vlastnoručným podpisom poručiiteľky s uvedením dátumu, kedy bol závet poručiiteľkou podpísaný. Procesný postup krajského súdu vo vzájomnej súvislosti s konaním prvoinštančného súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za svojvoľný, nerešpektujúci princípy a zásady civilného sporového konania, teda ústavne neudržateľný.

31. Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy a za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani

oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery krajského súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom uvedeným v rozsudku krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti či arbitrárnosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor krajského súdu svojím vlastným.

32. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu a základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol rozhodnúť o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

33. Sťažovatelia namietajú, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom súdnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacích konaní.

35. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci

dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

36. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je argumentácia sťažovateľov pomerne stručná a vyplýva z nej, že porušenie označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru odôvodňujú tým, že im najvyšší súd svojim procesným postupom (a napadnutým rozhodnutím) znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva. Podľa názoru sťažovateľov je *„posúdenie platnosti závetu z hľadiska jeho formálnych náležitostí otázkou právneho posúdenia veci“*, a preto napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie, došlo k zásahu do ich označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru.

37. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom z jeho odôvodnenia vyplýva, že sťažovatelia vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

38. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP okrem iného uvádza:

„V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za dôvodné odvolacie námietky žalovaného a pre ktoré bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zmeniť. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 220 C. s. p. a žalobcovia neopodstatnene namietajú jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že poručiiteľka v čase spisania závetu netrpela duševnou poruchou, pričom ani ďalšie súvislosti spôsobujúce neplatnosť závetu neboli v konaní pred súdom prvej inštancie

preukázané a ten ani svoje rozhodnutie na týchto skutočnostiach nezaložil. Uviedol, že predmetom odvolacieho konania vymedzeným dovolacími dôvodmi žalovaného bolo vyriešenie otázky, či predmetný závet obsahuje dátum, kedy bol podpísaný. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, na základe čoho dospel k záveru, že závet spísaný poručiteľkou je opatrený vlastnoručným podpisom poručiteľky a uvedením dátumu, kedy bol závet poručiteľkou podpísaný. Jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.“

39. V ďalšej časti napadnutého uznesenia najvyšší súd poukazuje na stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej *„realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014)... a podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) C. s. p., zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.“*

40. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania sťažovateľov podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia predovšetkým uvádza:

„V danom prípade dovolatelia napádajú správnosť skutkového záveru odvolacieho súdu (premisy), že vlastnoručný závet poručiteľky je platný. Argumentujú tým, že v konaní neboli znaleckým dokazovaním posúdené otázky platnosti závetu s ohľadom na jeho datovanie, či bol závet vlastnoručne písaný a podpísaný poručiteľkou, či pripojený dátum smeroval k podpisu závetu poručiteľkou, alebo inej listiny, že nebola vyhodnotená pomoc žalovaného pri spisovaní závetu, a preto odvolací súd nemohol vec správne právne posúdiť.“

I keď je od takéhoto záveru súdov závislé vyriešenie právnej otázky, či je holografný závet poručiťky platný, nič to nemení na tom, že v dovolaní takto nastolená otázka (či závet obsahuje dátum a kedy bol podpísaný, či ho poručiťka písala sama alebo jej žalovaný pomáhal pri jeho písaní) má skutkovú (nie právnu) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcov v zmysle tohto ustanovenia. Navyiac treba na tomto mieste zdôrazniť, že predmetom odvolacieho konania v zmysle vymedzenia predmetu odvolania bola len otázka týkajúca sa opatrenia závetu dátumom a podpisom poručiťky.

Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolanie žalobcov, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.“

41. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti bližšie nešpecifikovali, v čom spočíva porušenie ich označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru a svoju argumentáciu založili len na konštatovaní, že najvyšší súd svojím procesným postupom (a napadnutým rozhodnutím) znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako celok i proces, ktorý predchádzal jeho vydaniu, sú ústavne akceptovateľné, napadnuté rozhodnutie je riadne odôvodnené a najvyšší súd sa dôsledne zaoberal námietkami sťažovateľov uplatnenými v dovolaní. Právne závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k odmietnutiu dovolania, majú oporu nielen v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku, ale i v rozsiahlej judikatúre najvyššieho súdu, na ktorú na viacerých miestach odôvodnenia priamo poukazuje.

42. Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie odvolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob

v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľov k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

43. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľa namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol rozhodnúť o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov i v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

44. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy ústavný súd uvádza, že ustanovenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy kvalifikuje stabilizovaná judikatúra ústavného súdu ako všeobecné kritériá ochrany základných práv a slobôd, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavnú direktívu adresovanú predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktoré nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia je možná iba v spojení s ochranou konkrétnych práv a slobôd uvedených v ústave, ktorá však v prerokúvanom prípade absentuje, čo zároveň odôvodňuje záver o nemožnosti porušenia označených ustanovení ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

45. V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej všeobecný súd

zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo teda možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. II. ÚS 78/05, alebo IV. ÚS 326/07).

46. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol pri predbežnom prerokovaní aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

47. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľov nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu